

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ చతుఃపంచాశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చతుఃపంచాశః సర్గః ॥

వజ్రదంష్ట్రాంగదయోర్యుద్ధమంగదేన తస్య వధశ్చ

స్వబలస్య చ ఘాతేన అంగదస్య బలేన చ |
రాక్షసః క్రోధమావిష్టో వజ్రదంష్ట్రో మహాబలః || 6.54.1 ||

విస్ఫూర్య చ ధనుర్ఘోరం శక్రాశనిసమప్రభం |
వానరాణామనీకాని ప్రాకిరచ్ఛరవృష్టిభిః || 6.54.2 ||

రాక్షసాశ్చాపి ముఖ్యాస్తే రథేషు సమవస్థితాః |
నానాప్రహరణాః శూరాః ప్రాయుధ్యంత తదా రణే || 6.54.3 ||

వానరాణాం చ శూరాస్తు తే సర్వే ప్లవగర్షభాః |
అయుధ్యంత శిలాహస్తాః సమవేతాః సమంతతః || 6.54.4 ||

తత్రాయుధసహస్రాణి తస్మిన్నాయోధనే భృశం |
రాక్షసాః కపిముఖ్యేషు పాతయాంచక్రీరే తదా || 6.54.5 ||

వానరాశ్చైవ రక్షఃసు గిరివృక్షాన్ మహాశిలాః |
ప్రవీరాః పాతయామాసుర్మత్తవారణసన్నిభాః || 6.54.6 ||

శూరాణాం యుధ్యమానానాం సమరేష్వనివర్తినాం |
తద్ రాక్షసగణానాం చ సుయుద్ధం సమవర్తత || 6.54.7 ||

ప్రభిన్నశిరసః కేచిచ్ఛిన్నః పాదైశ్చ బాహుభిః |
శస్త్రైరర్దితదేహాస్తు రుధిరేణ సముక్షితాః || 6.54.8 ||

హరయో రాక్షసాశ్చైవ శేరతే గాం సమాశ్రితాః |
కంకగృధ్రబలాధ్యాశ్చ గోమాయుకులసంకులాః || 6.54.9 ||

కబంధాని సముత్పేతుర్భీరూణాం భీషణాని వై |
భుజపాణిశిరశ్చిన్నాశ్చిన్నకాయాశ్చ భూతలే || 6.54.10 ||

వానరా రాక్షసాశ్చాపి నిపేతుస్తత్ర భూతలే |
తతో వానరసైన్యేన హన్యమానం నిశాచరం || 6.54.11 ||

ప్రాభజ్యత బలం సర్వం వజ్రదంష్ట్రస్య పశ్యతః |
రాక్షసాన్ భయవిత్రస్తాన్ హన్యమానాన్ ప్లవంగమైః || 6.54.12 ||

దృష్ట్వా స రోషతామ్రాక్షో వజ్రదంష్ట్రః ప్రతాపవాన్ |
ప్రవివేశ ధనుష్పాణిస్త్రాసయన్ హరివాహినీం || 6.54.13 ||

శరైర్విదారయామాస కంకపత్తైరజిహ్మగైః |
బిభేద వానరాంస్తత్ర సప్తాష్టౌ నవ పంచ చ || 6.54.14 ||

వివ్యాధ పరమక్రుద్ధో వజ్రదంష్ట్రః ప్రతాపవాన్ |
త్రస్తాః సర్వే హరిగణాః శరైః సంకృతదేహినః |
అంగదం సంప్రధావంతి ప్రజాపతిమివ ప్రజాః || 6.54.15 ||

తతో హరిగణాన్ భగ్నాన్ దృష్ట్వా వాలిసుతస్తదా |
క్రోధేన వజ్రదంష్ట్రం తముదీక్షంతముదైక్షత || 6.54.16 ||

వజ్రదంష్ట్రోఽంగదశ్చోభౌ యోయుధ్యేతే పరస్పరం |
చేరతుః పరమక్రుద్ధౌ హరిమత్తగజావివ || 6.54.17 ||

తతః శతసహస్రేణ హరిపుత్రం మహాబలం |
జఘాన మర్మదేశేషు శరైరగ్నిశిఖోపమైః || 6.54.18 ||

రుధిరోక్షితసర్వాంగో వాలిసూనుర్మహాబలః |
చిక్షేప వజ్రదంష్ట్రాయ వృక్షం భీమపరాక్రమః || 6.54.19 ||

దృష్ట్వా పతంతం తం వృక్షమసంభ్రాంతశ్చ రాక్షసః |
చిచ్ఛేద బహుధా సోఽపి మథితః ప్రాపతద్ భువి || 6.54.20 ||

తం దృష్ట్వా వజ్రదంష్ట్రస్య విక్రమం ప్లవగర్షభః |
ప్రగృహ్య విపులం శైలం చిక్షేప చ ననాద చ || 6.54.21 ||

తమాపతంతం దృష్ట్వా స రథాదాప్లుత్య వీర్యవాన్ |
గదాపాణిరసంభ్రాంతః పృథివ్యాం సమతిష్ఠత || 6.54.22 ||

అంగదేన శిలా క్షిప్తా గత్వా తు రణమూర్ధని |
సచక్రకూబరం సాశ్వం ప్రమమాథ రథం తదా || 6.54.23 ||

తతోఽన్యచ్ఛిఖరం గృహ్య విపులం ద్రుమభూషితం |
వజ్రదంష్ట్రస్య శిరసి పాతయామాస వానరః || 6.54.24 ||

అభవచ్ఛోణితోద్ధారీ వజ్రదంష్ట్రః సుమూర్చ్ఛితః |
ముహూర్తమభవన్మాథో గదామాలింగ్య నిఃశ్వసన్ || 6.54.25 ||

స లబ్ధసంజ్ఞో గదయా వాలిపుత్రమవస్థితం |
జఘాన పరమక్రుద్ధో వక్షోదేశే నిశాచరః || 6.54.26 ||

గదాం త్వక్త్వా తతస్తత్ర ముష్టియుద్ధమకుర్వత |
అన్యోన్యం జఘ్నుతుస్తత్ర తావుభౌ హరిరాక్షసౌ || 6.54.27 ||

రుధిరోద్ధారిణౌ తౌ తు ప్రహరైర్జనితశ్రమౌ |
బభూవతుః సువిక్రాంతావంగారకబుధావివ || 6.54.28 ||

తతః పరమతేజస్వీ అంగదః ప్లవగర్షభః |
ఉత్పాట్య వృక్షం స్థితవానాసీత్ పుష్పఫలైర్యుతః || 6.54.29 ||

జగ్రాహ చార్షభం చర్మ ఖడ్గం చ విపులం శుభం |
కింకిణీజాలసంఛన్నం చర్మణా చ పరిష్కృతం || 6.54.30 ||

చిత్రాంశ్చ రుచిరాన్ మార్గాంశ్చేరతుః కపిరాక్షసౌ |
జఘ్నుతుశ్చ తదాన్యోన్యం నర్దంతౌ జయకాంక్షిణౌ || 6.54.31 ||

వ్రణైః సాస్పైరశోభేతాం పుష్పితావివ కింశుకౌ |
యుధ్యమానౌ పరిశ్రాంతౌ జానుభ్యామవనీం గతౌ || 6.54.32 ||

నిమేషాంతరమాత్రేణ అంగదః కపికుంజరః |
ఉదతిష్ఠత దీప్తాక్షో దండాహత ఇవోరగః || 6.54.33 ||

నిర్మలేన సుధౌతేన ఖడ్గేనాస్య మహచ్ఛిరః |
జఢాన వజ్రదంష్ట్రస్య వాలిసూనుర్మహాబలః || 6.54.34 ||

రుధిరోక్షితగాత్రస్య బభూవ పతితం ద్విధా |
తచ్ఛ తస్య పరీతాక్షం శుభం ఖడ్గహతం శిరః || 6.54.35 ||

వజ్రదంష్ట్రం హతం దృష్ట్వా రాక్షసా భయమోహితాః |
త్రస్తా హ్యాభ్యద్రవన్ లంకాం వధ్యమానాః ప్లవంగమైః |
విషణ్ణవదనా దీనా హ్రీయా కించిదవాఙ్ముఖాః || 6.54.36 ||

నిహత్య తం వజ్రధరప్రభావః
స వాలిసూనుః కపిసైన్యమధ్యే |
జగామ హర్షం మహితో మహాబలః
సహస్రనేత్రస్త్రిదశైరివావృతః || 6.54.37 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే చతుఃపంచాశః సర్గః ||